

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle viitaten asiaa koskevaan lausuntopyyntöön 29.8.2014

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ ILMASTOLAIKSI HE 82/2014 vp

Yhteenveto lausunnon ydinkohdista

- Päästövähennystavoitteen hyödyt ja haitat on perusteltava.** Ehdotamme, että päästövähennystavoitetta, sen paremmin sitovaa kuin vain symbolistakaan, ei tule kirjata lakiin ilman perusteellisia selvityksiä tavoitteen mahdollisen toteutumisen hyödyistä ja haitoista. Missään tapauksessa lakiin kirjattavan päästövähennystavoitteen ei tule olla itsenäinen suhteessa Euroopan Unionin vastaavaan sääntelyyn eikä muuttumaton suhteessa tieteellisen tiedon ja taloustilanteen kehitykseen.
- Ilmastotieteen epävarmuuksien ja ilmastopolitiikan kustannuksien tunnustaminen.** Niin ilmastolain kuin myös muun ilmastoperusteisen lainsäädännön ja sääntelyn ongelmana on mielestämme jo pitkään ollut se, että niissä ei oteta lainkaan huomioon ilmastotieteen epävarmuuksia ja ilmastopolitiikasta syntyviä haittoja ja kustannuksia. Ehdotamme lisättäväksi ilmastolakiin pykälää, joka kymmenen vuoden tarkastelujakson jälkeen automaattisesti kumooa ilmastolain, jos ilmaston lämpeneminen jää IPCC:n nykyisiä skenaarioita vähäisemmäksi. Tällaisella exit-pykälällä voidaan mielestämme lisätä ilmastopolitiikan uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä sekä varmistaa tehokas palautuminen normaaliin, jos ilmastokauhuskenaariot osoittautuvatkin epätosiksi.
- Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen tieliikenteessä on ongelmallista.** Ilmastoystävällisemmät polttomoottorit tuottavat enemmän haitallisia pienhiukkaspäästöjä. Toisaalta, autokannan sähköistäminen on utopiaa.
- Ilmastolain vähäiset vaikutukset.** Luonnoksessa esitetyssä muodossaan ilmastolaki näyttää synnyttävän vain lisää virkoja, hallintoa, byrokratiaa ja kuluja, mutta ei lainkaan ratkaisuja. Ilmastolain säätäminen tällaisenaan on hyvin kyseenalaista.
- Kansainvälisen ilmastopolitiikan viimeaikainen kehitys ei puolla ilmastolain säätämistä.** Uutta ilmastopimusta ei ole tulossa, Ison-Britannian ilmastolaki ei toimi ja Australia on jo kumonnut oman ilmastolainsäädäntönsä. Suomi ei voi toimia edelläkävijänä ja esimerkinnäyttäjänä tilanteessa, jossa on jälkijunassa muiden jo kääntäessä kelkkaansa toiseen suuntaan.

Johdanto

Ensinnä haluamme kiittää Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokuntaa tästä tilaisuudesta tulla kuulluksi asiantuntijalausunnon muodossa.

Tässä lausunnossa kiinnitämme huomiota ilmastolakiluonnoksen ja siinä esitettyjen tavoitteiden vaikutuksiin, puutteisiin ja epäkohtiin ja annamme ehdotuksemme ensisijaisesti ilmastolain hylkäämiseksi ja toissijaisesti sen oleelliselle täydennykselle ilmastolakiin koskien tieteellisen käsityksen epävarmuuksia.

Ilmastopolitiikan monimutkaisuuden vuoksi emme tässä rajaa käsittelyämme yksinomaan valiokunnan toimialaa koskevaksi, vaan käsittelemme ilmastolakia taustatekijöineen kokonaisuutena.

Kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen vähentämistavoitteen ilmastolliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä ilmastolaiksi on kirjattu tavoite kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen vähentämiseksi 80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasoon nähden (6 §:n 2. momentti). Vaikka tavoitteen esitetään olevan tässä vaiheessa lähinnä symbolinen, käytännössä ilmastolain muuta lainsäädäntöä ja valtion virkamiestyötä ohjaava vaikutus tulisi konkretisoimaan tavoitteen toteuttamista. Mutta oli tavoite symbolinen tai ei, missään tapauksessa tällaista tavoitetta ei tule kirjata lakiin ilman perusteellista selvitystä ensinnäkin tavoitteen toteutumisen tavoitelluista hyödyistä eli päästövähennysten vaikutuksesta ilmastonmuutokseen ja toisekseen tavoitteen toteutumisen haitoista eli päästövähennysten saavuttamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Päästövähennystavoitetta ei eritellä eri kasvihuonekaasujen ja eri päästöläjien välillä, joten oletetaan, että kasvihuonekaasujen päästöjä leikattaisiin nk. juustohöyläperiaatteella eli kaikkia yhtä paljon. Tällöin voidaan tehdä suuntaa antava laskelma kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen ilmastollisista hyödyistä käyttäen helposti saatavilla olevia lukuja eli energiankulutuksesta syntyviä hiilidioksidipäästöjä.

Energiankulutuksesta syntyvä hiilidioksidi tuottaa noin 80 prosenttia Suomen kaikista KHK-päästöistä¹. Vuonna 1990 Suomi tuotti n. 53 miljoonaa tonnia hiilidioksidipäästöjä eli 0,25 % koko maailman n. 21 532 miljoonan tonnin päästöistä. Vuonna 2011 Suomen päästöt olivat n. 54 miljoonaa tonnia eli vain 1,6 % vuoden 1990 tasoa enemmän ja 0,17 % koko maailman n. 32 578 miljoonan tonnin päästöistä, jotka olivat siis kasvaneet yli 51 prosenttia. Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on siis laskenut jo kolmanneksella alunperinkin hyvin pienestä osuudestaan.

Jos oletetaan, että maailmanlaajuisesti (Suomi mukaanlukien) päästöt kasvavat vuosien 1990-2011 lineaarista trendiä noudattaen, vuonna 2050 ne ovat noin 53 040 Mt (+146 %).

¹ <http://www.eia.gov/cfapps/ipdbproject/iedindex3.cfm?tid=90&pid=44&aid=8&cid=regions,&syid=1990&eyid=2011&unit=MMTCD>

Historiallisesti päästöt ovat kasvaneet lähestulkoon eksponentiaalisesti eli merkittävästi lineaarista trendiä nopeammin.

Lakiehdotuksen tavoite tarkoittaisi toteutuessaan sitä, että Suomen päästöt vuonna 2050 olisivat noin 10,6 Mt (-80 % vuoden 1990 tasosta) eli 0,02 % globaaleista päästöistä. Suomen ilmastolain tavoite vähentäisi siis globaaleja päästöjä kokonaista 0,08 % vuonna 2050.

Vähentäisikö Suomen ilmastolaki siis ilmastonlämpenemistä 0,08 % vuonna 2050? Ei, sillä hiilidioksidin lisääntymisen ja ilmaston lämpenemisen suhde ei ole lineaarinen eikä edes selvillä kovin tarkasti. Kanadalaisen professori Ross McKitrickin tuoreen tilastollisen analyysin² mukaan maapallon ilmaston keskilämpötila ei ole lämmennyt 16, 19 tai 26 vuoteen riippuen valitusta lämpötilasarjasta. Kuitenkin samaan aikaan, siis viimeisen parin vuosikymmenen aikana, ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden noususta 1880-luvun jälkeen on tapahtunut neljännes. Hiilidioksidipitoisuuden kasvu on siis ollut kiihtyvää samaan aikaan kun lämpötilakehitys on tasaantunut.

IPCC:n AR5-raportin RCP6.0-skenaario vastaa tilannetta, jossa päästöt jatkavat voimakasta kasvua ilman tehokkaita rajoitustoimia. Tämän skenaarion mukaan ilmakehän kuluvaan vuosisadan aikana on odotettavissa 1,4 - 3,1 asteen lämpeneminen. Päästörajoituksin lämpenemisen ennustetaan jäävän vain hieman vähäisemmäksi, 1,1 - 2,6 asteeseen (RCP4.5). Taustalla olevaan tietokonemallintamiseen sisältyy edelleen huomattavia epävarmuustekijöitä, eikä vuosituhannen vaihteen jälkeiselle lämpenemättömyydelle ole löydetty selkeää syytä. On siis epäselvää kuinka suuri vaikutus asteina mitattuna olisi, mutta on arvioitu, että Suomen osuus globaalien päästöleikkausten vaikutuksesta ilmaston lämpenemisen vähenemiseen laskettaisiin asteen tuhannesosissa, jos siis kaikki muutkin vähentäisivät päästöjään sovitusti.

Jos 80 % päästöleikkaus Suomessa toteutettaisiin siirtämällä kulutusta merkittävässä määrin ulkomaisiin hyödykkeisiin suomalaisten sijasta ja leikkaamalla vientiteollisuutta, niin globaalisti päästövähennys jäisi entisestäänkin pienemmäksi. Tavarantoiminnan valmistaminen Kiinassa kuljetuksineen tuottaa yhtä paljon tai jopa enemmän hiilidioksidia kuin valmistus Suomessa ja molemmissa maissa tuotetut hiilidioksidimolekyylit ovat yhtä "voimakkaita". Erona tietenkään se, että valmistus Kiinassa tuottaa huomattavan määrän myös todellisia saasteita, jotka Suomessa on puhdistettu pois päästöistä jo vuosikymmenten ajan. Hiilivuoto Suomesta lisää siis myös oikeasti haitallisia saasteita maailmalla.

Onkin huomattava tämä tuotannon ja kulutuksen aiheuttamien päästöjen ero. Jos laskemme vain kansallisen tuotannon aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ja pyrimme vähentämään niitä - kuten kansallisessa ilmastopolitiikassa tyypillisesti tehdään - ja samalla jätämme kulutuksen päästöt huomiotta, niin todellisuudessa meidän globaalisti aiheuttamamme kasvihuonekaasupäästöt eivät välttämättä vähene lainkaan, mutta silti oma tuotantomme kärsii huomattavasti. Jos kasvihuonekaasupäästöjä haluttaisiin vähentää oikeasti, fokuksen tulisi olla kulutuksen päästöissä tuotannon päästöjen sijasta.

² <http://www.scirp.org/journal/PaperInformation.aspx?PaperID=49307>

Entä sitten ne päästövähennystavoitteen kustannukset eli millaiset taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset joutuisimme kantamaan tuosta parhaimmillaankin 0,08 % eli yhden tuhanneskahdessadasviideskymmenesosan (1:1250) vähennyksestä hiilidioksidipäästöihin ja väitetysti siten ilmastonmuutokseen? Ne eivät näytä hyviltä.

Vuonna 2050 Suomen päästöt saisivat tavoitteen mukaan olla hieman vähemmän kuin 20 % nykytasosta. Käytännössä tavoitteen sallimat päästöt vastaisivat 1930-luvun tasoa, jolloin Suomen asukasluku oli lähes kaksi miljoonaa henkeä nykyistä pienempi, yhteiskunnan teollistuminen oli vasta alkanut ja elämäntapa oli muutenkin huomattavasti alkeellisempi varsinkin maaseudulla.

Tavoitevuoteen mennessä on periaatteessa mahdollista – joskin erittäin kallista – rakentaa riittävästi ydinvoimaa sekä uusiutuvan energian lähteitä varavoimalaitoksineen korvaamaan nykyiset fossiiliset energianlähteet. Tämä edellyttäisi sitäkin, että kaikki Suomen autot, rekat ja lentokoneet pitäisi vaihtaa sähkökäyttöisiksi, jolloin sähkön ja raaka-aineiden kulutus kasvaisi rajusti. Käytännössä puhutaan vähintään viidestä uudesta ydinvoimalasta jo rakenteilla olevien ja suunniteltujen lisäksi sekä nykyisten ydinvoimaloiden korvaajista, tuhansista tuulimyllyistä ja jokaisen kosken valjastamisesta, jos kulutusta ei vähennetä huomattavasti lähemmäs 1930-luvun tasoa. Ilman atomivoimaa tavoite on mahdoton, joskin ilmastolain äänekkäimmät puolestapuhujat pääsääntöisesti tapaavat vastustaa myös sitä. Yhteensä näiden energiahankkeiden hintalappu olisi suunnaton ja jo itsessään tarkoittaisi kurjistumista sähkölaskujen alle sekä kansalaisten massakuolemaa nälkään ja kylmään.

Vaikka on mahdollista, että teknologinen kehitys helpottaa tätä haastetta jonkin verran, sen varaan ei voida laskea eikä sitä voida lailla säätää tapahtuvaksi. Esimerkiksi tuulivoima on jo lähellä teoreettista maksimihyötysuhdettaan (Betzin laki) eikä aurinkovoimakaan hyötysuhde voi enää moninkertaistua ennen teoreettisen maksimin vastaantuloa. Ilmastolain edellyttämää dekarbonisaatiokehitystä ei ole nykyisellään olemassa eikä sen kehittymistä voida nykytiedon valossa ennustaa tapahtuvaksi.

Nykyisistä kasvihuonekaasupäästöistämme viisi prosenttia syntyy jätehuollosta. Jos vuonna 2050 tuottaisimme jätteitä vain nykyiseen tahtiin eli emme edes esimerkiksi väestönkasvusta johtuen yhtään enempää ja jätehuoltomme tehokkuus pysyisi nykytasolla, niin jätehuolto tuottaisi yli neljänneksen sallituista kasvihuonekaasupäästöistämme. Kun vielä maatalous tuottaa nykyisistä päästöistä vajaat kymmenen prosenttia, emmekä varmaankaan halua kuvitella Suomen maatalouden merkittävää supistamista nykyisestä, päästövähennystavoite tarkoittaisi jätehuollon ja maatalouden ulkopuolisten kasvihuonekaasupäästöjen leikkaamista lähes 95 prosenttia eikä suinkaan ”vain” 80 %.

Toisin sanoen, teollisuudestamme (46 % kokonaisenergiankulutuksesta), rakennusten lämmityksestä (25 %), liikenteestämme (16 %), muusta kansalaisten ja yritysten toiminnasta (12 %) kasvihuonekaasupäästöjä tuottavilta osin voisi olla jäljellä vain noin 5 prosenttia nykyisestä. Onko se sopiva hinta 0,08 % vähennyksestä maailmanlaajuisiin kasvihuonekaasupäästöihin ja sitä kautta väitetysti ilmastonmuutokseen?

Tasaisella päästöjen vähentämisellä parinkymmenen asteen talvipakkaset tekisivätkin jo 2030-luvun Suomessa todella rumaa jälkeä, eikä oletettu ilmastonlämpeneminen ehtisi lähimainkaan apuun.

Lämmitykseen kuluva energiaa on toki mahdollista leikata huomattavasti lämpöpumppujen leistyessä pientaloissa ja haja-asutusalueilla, kun kaukolämpöä ei ole saatavilla. Rakennusmääräysten vieminen kohti matalaenergiarakentamista ei enää voi tuottaa merkittäviä säästöjä, sillä Suomessa eristys- ja lämmöntalteenottovaatimukset ovat jo nyt erittäin korkealla tasolla, mutta rakennuskannan uudistuminen vie vuosikymmeniä. Rakentamisen hintaa ei kuitenkaan kannata ajaa entisestään ylöspäin epärealististen ideologisten tavoitteiden perässä.

Näiden laskelmien valossa ehdotamme, että ilmastolakiesityksestä poistetaan päästövähennyksiä koskeva tavoite tai että ilmastolakia ei säädetä lainkaan, ellei lakiesityksen yksityiskohtaiseen perusteluosaan lisätä perusteellista selvitystä tavoitteen konkreettisista hyödyistä ja kustannuksista. Tavoitteen kirjaaminen lakiin ilman perusteellista selvitystä sen hyödyistä ja kustannuksista olisi puhtaasti eduskunnan ja kansalaisten harhaanjohtamista.

Lähtökohtana tulee joka tapauksessa pitää myös muiden EU-maiden tasapuolista panostusta ilmastotoimiin. Suomen toimiminen yksipuolisena edelläkävijänä muiden EU-maiden (mm. Saksa) lisätessä hiilidioksidipäästöjään on ristiriidassa unionin kilpailupolitiikan ja oman kilpailukykyimme kanssa. Missään tapauksessa päästövähennystavoitteen ei tule olla ristiriidassa tai kunnianhimoisempi kuin EU:n vastaavan tavoitteen. Lisäksi ilmastolain tulee sisältää valmis mekanismi päästövähennystavoitteen muuttamiseksi, jos 1) EU:n vastaava tavoite muuttuu, 2) talouden negatiivinen kehitys sitä vaatii, tai 3) se on uuden tieteellisen tiedon valossa liian korkea tai liian alhainen.

Ilmastolain kumoaminen sen mahdollisesti osoittautuessa tarpeettomaksi

Toisin kuin poliittisessa keskustelussa halutaan myöntää, tieteellisessä keskustelussa ihmisen tuottamien kasvihuonekaasupäästöjen suorat ja erityisesti palautekytkentöjen välilliset vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat edelleen kiistanalainen aihe.

IPCC:n viimeisimmän arviointiraportin (AR5) arvio ilmastoherkkyydestä eli ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden kaksinkertaistumisen aiheuttamasta suorasta ja välillisestä lämpenemisestä on välillä 1,5 – 4,5 celsiusastetta, kun se edellisessä AR4-raportissa oli 2,0 – 4,5 astetta. Edellisen raportin mukaan paras arvio ilmastoherkkyydelle oli 3,0 celsiusastetta uudemman raportin jättäessä kokonaan antamatta parasta arviota perustellen alaviitteessä, ettei ilmastoherkkyydestä enää vallitse tieteellistä konsensusta eri tutkimus- ja havaintolinjojen välillä. Siis täysin päinvastoin kuin olemme saaneet mediasta kuulla, tieteellinen epävarmuus ihmisen vaikutuksesta ilmastonmuutokseen näyttää lisääntyneen! Tästä kertoo sekin, että vain 52 % Yhdysvaltain meteorologisen järjestön (AMS) jäsenistä

pitää ilmastonmuutosta pääosin kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttamana³. Samalla ilmastoaktivistien 97%-konsensustutkimus on osoittautunut vahvasti vääristellyksi⁴.

Samalla on käynyt selväksi, että maapallon ilmasto ei eri lämpötilamittaussarjojen mukaan ole lämmennyt enää 9-18 vuoteen⁵ ja tilastollisten analyysien mukaan 16-26 vuoteen, vaikka kasvihuonekaasupäästöt ovat samana aikana lisääntyneet kiihtyvää tahtia.

Tällä hetkellä maapallon keskilämpötila onkin noin 0,3 celsiusastetta alempana kuin IPCC:n vuonna 2007 AR4:ssa antamien skenaarioiden tai ennustusten 9–95 % luottamusvälin alaraja. Toisin sanoen, maapallon ilmasto on tällä hetkellä vähintään sen verran tai enemmän IPCC:n ennustamaa viileämpi. AR5:n lämpenemisarvioiden ainoana tukena olleet ilmastomallinnukset ovat epäonnistuneet yli 95 prosenttisesti tämän vuosituhannen keskilämpötilojen ennustamisessa edes jälkikäteen.

Ilmastotieteellisistä epävarmuuksista huolimatta ilmastopoliittisessa lainsäädännössä ei ole missään vaiheessa huomioitu sitä tieteellisesti täysin varteenotettavaa mahdollisuutta, että kasvihuonekaasupäästöjen vaikutus ilmastonmuutokseen onkin vähäinen tai merkityksetön.

Tämän vuoksi ehdotamme, että ilmastolakiesitykseen lisätään pykälä, joka automaattisesti kumoaa esitetyn ilmastolain, jos kymmenen vuotta ilmastolain voimaan astumisesta maapallon keskilämpötila on yhden tai useamman satelliittimittauksiin perustuvan lämpötilamittaussarjan mukaan alempana kuin IPCC:n AR5 WGI:n raportin 5-95 % luottamusvälin alaraja siinä skenaariossa, jota kasvihuonekaasupäästöjen kehitys on siihen asti lähimmin noudattanut.

Tällainen ilmastolain niin kutsuttu exit-pykälä ei koskaan laukea, jos IPCC:n AR5:n arviot kasvihuonekaasupäästöjen vaikutuksesta ilmastonmuutokseen pitävät paikkansa tai jos ne ovat olleet liian konservatiiviset, eikä siten aiheuta siinä tilanteessa minkäänlaista haittaa ilmastotavoitteiden täyttymiselle. Sen sijaan exit-pykälä laukeaa, jos arviot päästöjen vaikutuksesta ilmastonmuutokseen ovat olleet liioiteltuja, jolloin on taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja sosiaalisesti erittäin tärkeää, että tarpeettomat, kalliit ja haitalliset sääntelyt saadaan purettua mahdollisimman nopeasti eikä vasta pitkäkestoisen poliittisen prosessin päätteeksi, jos sittenkään.

Lisäksi exit-pykälä on omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta harkittuun, uskottavaan ja tieteeseen perustuvaan ilmastopoliittikkaan ja sellaisenaan lisää ilmastolain painoarvoa. Samalla se auttaisi vähentämään ilmastopoliittikkaan kohdistuvaa kritiikkiä, sillä nykyisin ilmastopoliittikan vaihtoehdottomuus ja muihin mahdollisiin vaihtoehtoihin varautumattomuus ovat olleet epäilijöiden keskeisiä argumentteja.

Exit-pykälä ei kuitenkaan millään muotoa heikentäisi ilmastolakia eikä vähentäisi sen merkitystä. Exit-pykälän lisäämisessä ilmastolakiin onkin kysymyksessä niin kutsuttu win-win-

³ <http://journals.ametsoc.org/doi/pdf/10.1175/BAMS-D-13-00091.1>

⁴ <http://ilmastokauhu.blogspot.fi/2014/09/skeptical-science-osa-35-97.html>

⁵ <http://wattsupwiththat.com/2014/09/04/global-temperature-update-no-global-warming-for-17-years-11-months/>

tilanne, jossa kaikki osapuolet hyötyvät. Toisaalta, exit-pykälän puuttuminen antaisi vaikutelman, että lain tarkoitus ei liitykään ilmastomuutoksen pysäyttämiseen, vaan sillä on jotain muita tarkoituksia.

Vaihtoehtoisesti ilmastolaki voidaan säätää määräaikaisena kymmeneksi vuodeksi, jolloin sen mahdollisen uudelleensäätämisen yhteydessä eduskunnalla olisi tilaisuus tarkistaa ilmastolain edellytysten olemassaolo uudelleen.

Tieliikenteen päästövähennysten haasteellisuus

Yksi keino pyrkiä vähentämään tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä on vähemmän kuluttavien ja siten vähemmän khk-päästöjä tuottavien suorasuihkutusmoottoreiden (esim. EcoBoost) käyttäminen. Näiden ongelmaksi ovat kuitenkin nousussa huomattavasti jopa diesel-moottoreita suuremmat pienhiukkaspäästöt, jotka koostuvat hiukkaskooltaan niin pienistä hiukkasista, että perinteiset hiukkassuodattimet eivät niitä poista^{6,7}. Tämän seurauksena kyseisten moottorityyppien yleistyessä varsinkin kaupunkien ilmanlaatu on vaarassa heiketä, mikä lisäisi ja pahentaisi väestön hengityselinsairauksia.

Puhtaampi vaihtoehto tieliikenteen khk-päästöjen vähentämiselle on tietenkin autokannan sähköistäminen, olettaen, että sähkö tuotetaan päästöttömästi. Sähköautojen laajamittainen yleistyminen on kuitenkin utopiaa erityisesti Suomen kaltaisessa maassa, jossa talvipakkaset tekevät selvää akkujen suorituskyvystä. Sähköautot ovat myös kalliita, eikä kaikilla ole niihin varaa, eikä veronmaksajien kantokyky riitä koko väestön sähköautohankintoihin tukipolitiikalla. Sähköistäminen toisi myös omat huomattavat haasteensa sähköntuotantokapasiteetin lisäämiselle, kuten edellä on kuvattu.

Ilmastolain vaikutukset virkakoneistoon, sen vaatimat voimavarat sekä ilmastopaneelin asema

Ilmastolain suorat käytännön vaikutukset näyttäivät vähäisiltä ja pääosin kohdistuvat uusien ilmastovirkojen synnyttämiseen valtion virkakoneistoon. Vaikka kysymyksessä onkin suhteessa muuhun valtionhallintoon vähäinen määrä henkilötyövuosia, niin jokainen uusi virka lisää valtionhallinnon kasvihuonekaasupäästöjä, kopiopaperin kulutusta sekä palkka- ja muita menoja. Näistä vastineeksi emme kuitenkaan näytä saavan mitään muuta kuin lisää suunnitelmia, raportteja ja vuosikertomuksia. Tämän johdosta ehdotamme ilmastolain jättämistä säätämättä.

Vaadittaessa yrityksiltä tai yhteisöiltä tarkempaa päästöjen raportointia ja ilmastosuunnittelua tulee huomioida lisääntyvästä byrokratiasta syntyvä vaiva ja kustannukset, ja kohdentaa tällaiset toimet vain kohteisiin, joissa saavutettava etu menee selvästi lisääntyneen työtaakan edelle.

Lisäksi ilmastolain avulla halutaan ilmeisesti vakinaistaa vuonna 2011 ympäristöministeriön ensimmäisen kerran asettama ilmastopaneeli, joka on tähän mennessä on tuottanut ainakin

⁶ <http://www.taloussanomati.fi/autot/2012/03/29/uudet-bensamoottorit-haitallisempia-kuin-dieselit/201226292/304>

⁷ <http://www.aidic.it/aaas08/webpapers/62Dilorio.pdf>

kuusi raporttia, joista yksi koski ilmastolain valmistelua. Tietävästi luonnontieteellinen osaaminen ja koulutustausta on nykyisessä ilmastopaneelissa suhteellisen vähäistä, joten ehdotamme, että jos ilmastolaki ja sen 16 § säädetään, niin sen 16 §:n 2. momenttiin lisätään vaatimus siitä, että vähintään kahden kolmesta ilmastopaneeliin nimitettävästä asiantuntijasta tulee omata luonnontieteellinen tausta ilmastomuutosta koskevan tieteellisen tutkimuksen monimutkaisuuden vuoksi. Tätä vaatimusta nykyinen ilmastopaneelin koostumus ei tietävästi täytä.

Vaihtoehtoisesti valtion menojen säästämiseksi nykyisessä taloustilanteessa ehdotamme, että 16 § jätetään ilmastolaista pois, sillä Suomi voi hyvin tukeutua jo olemassa olevien hallitusten- ja kansainvälisten ilmastopaneelien raportteihin. IPCC:n raporttien lisäksi on saatavilla esimerkiksi NIPCC:n raportit, joiden tuoreimman laitoksen yhteenvedon suomennoksen Ilmastofoorumi ry julkaisi viime syksynä⁸.

Kansainvälisen ilmastopoliitiikan kehitys

Pariisin ilmastokokous 2015 on jo nyt muodostumassa pannukakuksi, kun presidentti Obaman hallintokin myöntää⁹, ettei Yhdysvallat tule olemaan osa sitovaa ilmastosopimusta. Moni muu maa on tehnyt pesäeroa päästöjä vähentävään ilmastopoliitikkaan ja ilmastosopimukseen jo aiemmin, kuten Kanada, Japani sekä Australia, joka on jo kumonnut oman ilmastolakinsa. Myös tämän syyskuun YK:n ilmastokokous New Yorkissa on yksi osoitus ilmastopoliitiikan jäämisestä politiikan takapenkille, kun muiden muassa Kiinan, Intian ja Saksan johtajat ovat ilmoittaneet jättävänsä kokouksen väliin¹⁰.

Suomen ilmastolain esimerkiksi tarjotaan Ison-Britannian vastaavaa lakia siitä huolimatta, että se ei toistaiseksi ole onnistunut tavoitteissaan. Professori Roger Pielke nuoremman mukaan Britannian hiilipäästöjen tulisi laskea vuosittain 3 prosenttia jokaista prosentin bruttokansantuotteen lisäystä kohti, jotta ilmastolain päästövähennystavoitteisiin päästäisiin, mutta todellinen kehitys on ollut vain 0,9 prosentin vuosittainen vähennys¹¹.

On selvää, että vähennyskehityksessä jääminen jälkeen kasvattaa päästövähennystarvetta tulevina vuosina, jos tavoitteista pidetään kiinni. Yhtä selvää on, että kun alkuvaiheessa edes ilmastolain syntymiseen johtaneen poliittisen momentin avustamana vähennystavoitteissa ei pysytä, tulee niiden kurominen umpeen olemaan jatkossa poliittisestikin entistä vaikeampaa, varsinkin talouden jatkaessa sakkaamista ympärillä. Onkin odotettavaa, että myös Iso-Britannia joutuu leikkaamaan päästövähennystavoitteitaan tai vähin äänin luopumaan niistä kokonaan.

Ilmastolain puolustajat haluavat Suomen näyttävän ilmastolailla esimerkkiä muulle maailmalle, vaikka Suomen kasvihuonekaasupäästöt maailman kokonaispäästöistä ovat mitättömät. Herää vain kysymys, että kuinka kuuroille korville se esimerkki kaikuu, kun edes

⁸ <http://www.ilmastofoorumi.fi/wp-content/uploads/2013/09/ccr-ii-fysikaalinen-tiede-yhteenvedo-paattajille.pdf>

⁹ <http://mobile.nytimes.com/2014/08/27/us/politics/obama-pursuing-climate-agreement-in-lieu-of-treaty.html>

¹⁰ <http://www.thegwpf.com/matt-ridley-whatever-happened-to-global-warming/>

¹¹ <http://rogerpielkejr.blogspot.fi/2014/08/the-failure-of-uk-climate-change-act.html>

Ison-Britannian kaltaisen suuren talouden esimerkki ei maailmalle riitä ja samaan aikaan muut maat kääntävät jo kelkkaansa aivan muuhun suuntaan, paljolti vallitsevan talouden matalapaineen kannustamina?

Ilmastofoorumi ry:n puolesta,

Pasi Matilainen

Puheenjohtaja, Ilmastofoorumi ry